

guerrers de fama,
tots a rendir-li
l'últim tribut
com a home d'armes
jamay vençut.

IV

Abats y Bisbes
van arribant
y amb ells missatjes,
y amb ells missatjes
de Rays y Prínceps
tots deplorant
la mort injusta
d'aquell ser gran.

V

En la capella
del ric castell
van a enterrar-lo,
van a enterrar-lo,
com heréu digne
y amb el sagell
qu' honrós ostenta
són titul vell.

VI

Sós fets joh pobles!
eternisau
de tan gran home,
de tan gran home,
al cel reposi,
descan-si en pau
l'invicte comte
Guillem d' Arnau.

S. BORRUT Y SOLER.

PROGRES

Independencia y Treval

A mon amich En Joan Mallol

Me trobava en una d'aqueixas poblacions
que viuen y s'enriqueixen am l'industria del
suro enemiga declarada de la miseria.

M'invitaren a visitar una de las sevas fàbri-
cas, venerable temple del trevall, ahont me deixá
admirat el número de diferents operacions per
las qu' ha de passar aquella materia ans qu' arri-
bi a ser lo que 'n dihem un tap.

No t'entretindré, oh bon lector, am totes
las impresions qu' alli vaig rebre, demanan-te
solçament que t'fitsis amb una, qu' es la que mo-
tiva aquestas ratllas.

Aturat darrera la cadira d'un obrer que feya
llescas d'una panna de suro, li digui admirant lo
molt fi que tallava la seva eina:

- ¡Redeu, mestrel amb aqueixa ganiveta po-
driau fer saltar un cap en rodó.

- No fore pas el primer—me respongué amb
orgull y pel carinyo qu' a tot trevallador mouhen
las einas am que trevalla.

—Algun cap de capó ¿oy?—vaig preguntarli
rient-mé'n.

—De capó nó—vá afegir:—de porc... qu'
aixís ho deya l'avi cuan me contava l'istoria
d'aquesta fulla.

—Es a dir ¿que té historia?... ¿Me la voleu
contar?...

Y aquell bon obrer, molt complacent, des-
fent-se de la panna que llescava y sense fer-se
pregar més, me la contá am termes par l'istil
dels que segueixen:

—Ja coneixereu—vá dirme—ls epissodis de
la guerra del any buit... Doncs, bé. Cuan els
francesos entraren a Figueras (terra dels meus
passats) valent-se del passaport del rey traïdor,
diu qu'un sargento alt com una perxa y més
bermell qu'un bitxo, amb un piquet que 'l se-
guia, vá plantar un bando a la paret. Estava
escrit en francés, y dels figuerencs que s'ho mi-
ravan no l'entengué no més qu'un que respon-
gué als que li demanavan lo qu'alló deya: «Diu
que som del rey de França.» Y encara li faltava
temps per acabar, cuan una mà pega grapada al
bando y no sé quantas la pegaran a la cara del
sargento, y alli 's feu una truita de gabaigs y
figuerencs, y tots els vehins hi acudiren, qui am
perpals, qui am forcas, qui am podalls, qui am
destrals, qui am ganivetas, essent aquest el pri-
mer tropell que sufriren els invencibles en aques-
ta terra dels indòmits. En aquell entremitj, el
meu avi va recordar-se d'un sabre d'una fulla
molt ample, qu'havia vist a casa d'un esmolet
que, precisament, era francès. Se'n hi va anar,
va buscar el sabre y, tinguent-lo, l'entregá al
pobre esmolet, a qui atrapá arrudit y tremolant
com una fulla d'arbre, y li digué: «Minyo: es-
molam aixó y vejas de fer-hi bona feina; perque
si acabat me sembla que no talla pas prou fi, amb
el teu coll feré la prova.» Y l'altre 'l va esmolar
y ho degué fer bé, puig que 'l meu avi s'alabava
d'haver fet saltar més caps de porc que rosellas
s'alsan en un camp de rostoll.

Cuan el taper arribá aquí, jo l'interrompo,
preguntant-li:

—¿Y tot aixó que té que veure am la vostr'
eina?

—Qu'aquell sabre—va seguir ell—quedá a
casa y 's guardá. Y quan jo tingui l'ofici, vaig
pensar d'aprofitar la fulla per una ganiveta de
llescar, qu'es aquesta y es la que fa la pols a to-
tas las de la fàbrica.

—Guardeu-la—llavoras jo li digué:—guar-
deu-la, qu'ella tanca un tresor el més desitjat:
independencia y trevall... ditxós el poble que
dels dos gosa!..

Y sempre que 'm recordo d'aquell tros d'acer
que, després de robellar-se am sanch de francesos,
havia acabat per ser ganiveta de llescar suro, no
puch menos que exclamar:

—Fins que tot el ferro destinat a la guerra
no 's converteixi amb einas del trevall, el món